

TÍÐARGREIN

Tórbjørn Jacobsen

Jóannes Eidesgaard

Hans Pauli Strøm

Hergeir Nielsen

Jógvan Sundstein

Edmund Joensen

Hans Pauli Strøm

fyrirverandi landsstýrismaður og
løgtingsmaður fyri Javnaðarflokkin

Skuggar fyri krúnuni í heilsuverkinum

Nú farið verður undir síðsta stigið í tjúgu ára byggiverkætlan fyri Landssjúkrahúsið á tilsamans 860 mió. kr., er høvi at spyrja, hvat vit hava fingið og kunnu fáa fyri teir nógvu pengarnar. Vit kunnu eisini spyrja, hvussu hesar stórløgurnar í bygningar og tøkni samsvara við almenna sparipolitikkin hjá landsstýrinum.

Byggiverkætlan frá 1999

Síðst í 90-unum var ein støðumeting gjørd av Landssjúkrahúsinum við teirri niðurstøðu, at tað var so illa farið, at sum skjótast mátti fremjast ein kostnaðarmikil verkætlan við totalrenovering og umbygging av verandi bygningum og útbyggingum.

Í 1999 fór man so undir eina byggiverkætlan, ið hevur hildið á líka síðani tá og eftir ætlan verður liðug í 2019 við sonevndum H-bygningi við m.a. nýggjum psykiatriskum depli.

1999-2004: 198 mió.kr.

Hesi fyrstu árin varð nýggi G-bygningurin (eysturbygningur niðan fyri barakkina) bygdur. Her fekk Landssjúkrahúsið nútímans hølir og tøkniliga útgerð til bráðfeingismóttøku, læknavakt, rannsóknarstovu, skurðstovur, medisinska deild og songjadeildir til skurðsjúklingar.

2005-2008: 140 mió.kr.

Nú snúði tað seg um samanbyggging millum nýggja G og verandi B-høvudsbygningin, nýggja móttøku, forhøll og kafeteria, nýggjan sterilsentral og skopi-deild, kirurgiskt ambulatorium á B3, nýumvæld hølir á B4 til oyra-, næsa-, tann- og hálslækna, til barnadeild á B5, og nýumvæling av medisinsku songjadeildunum á B6, B7 og B8.

2009-2013: 138 mió.kr.

Fyri tórni stóð endurnýggjan av øllum útsiðum og tekju (sonevndi klimaskermurin) á høga B-bygninginum, ið nú skilir seg burtur úr við sínum kopargrøna klædningi. Herafturat kemur víðfevnda umbyggingin av øllum røntgentøkinum, við nógv betraðum umstøðum fyri myndadiagnostik, MR- og CT-skanning og m.a. krabbameins-screeningum. Og í ár verður

byggingin av nýggja vaskarinum gjørd liðug.

2014-2019: 352 mió.kr.

Avgerðin um at samanbyggja nýggjan psykiatriskan depil við øðrum nýggjum medisinskum deildum varð tikin í verklagslógini frá 22. des. 2008, sum varð víðkað í 2011 og nú aftur í 2013. Hetta verður sonevndi H-bygningurin, sum skal projekterast í 2014 og standa liðugur í 2019. Hesin síðsti og dýrasti partur av samlaðu verkætlanini fevnir m.a. um:

- Nýggjan psykiatriskan depil
- Rehabiliteringseind, m.a. til bráðfeingis sjúkrahúsendurvenjing
- Nýggjar umstøður fyri fysio- og ergoterapi
- Nýggja móðir-barn eind, við gynækologi- og føðistovum
- Nýggjar songjadeildir at avloysa tær á B6-B8
- Nýggjur felagskøkur

Aðrar nýmennandi iløgur

Tilsamans er byggiverkætlanin frá 1999 til 2019 á 828 mió. kr. Harafturat koma ætlandi einar 33 mió. í prís-vøkstri, sum hædd ikki er tikin fyri. Alt tilsamans sostatt góðar 860 mió. kr. Men herumframt eru aðrar nýmennandi iløgur gjørdar í vitanar- og tøknskipanir á Landssjúkrahúsinum og aðrastaðni í heilsuverkinum:

Útbúgving og granskning

- Læknaútbúgving: Síðani 2004 er á hvørjum ári skipað fyri útbúgving av yngri læknum á Landssjúkrahúsinum, fyri í miðal 4 mió. kr. um árið. Hetta er sterkasta trygdin fyri tilgongdini av m.a. kommunulæknum til heilsuverkið.
- Granskning: Síðani 2006 er bygd upp eitt Ílegusavn og Granskningardeild í sjúkrahúsverkinum við eini játtan á 2,5 mió. kr. í miðal um árið. Longu nú eru 35 granskningarverkætlanir ígongd og virksemið økist støðugt.

Tøknilig nýmenning

- Talgilda heilsuskipanin varð sett í verk árin 2005-2008, og harvið gjørdist Føroyar fyrsta – og enn einasta - land í heiminum

við eini kunningartøkniligari integratióin av øllum sjúkrahúsum og kommunulæknum.

- Kollveltandi røntgen- og laboratoriuskipan varð framd í sama tíðarskeiðið, við nýgerð av øllum røntgen- og laboratoriuøkinum í talgildari og samskipandi tøkni fyri alt heilsuverkið.
- Hesar báðar verkætlanir vóru framdar við eini rakstrariløgu á umleið 50 mió. kr.

Manglandi samsvar millum iløgur og innihald

Jú, hetta eru alt nógvir pengar. Men út frá yvirlitinum kann ikki sigast annað, enn at við hesum stórløgum í sjúkrahús, tøkni, útbúgving og granskning hava vit skapt framúrskarandi góðar fyrirtreytir fyri heilsuverktænastum í Føroyum. Hetta er eisini tann mest grundleggjandi fyrirtreytin yvirhøvur fyri okkara samfelag, at fólk kenna seg trygg við at liva og virka í hesum landi.

Tó tykist ikki at vera samsvar millum hesar stórløgurnar og so tær játtanarlígu fyrirtreytir, sum eru fyri sjúkrahúsvirkseminum til tess at livandigera og gagnnýta tær kostnaðarmiklu iløgurnar til fulnar.

Hetta manglandi samsvarið sæst aftur í teirri viðbreknu støðuni á heilsufakliga starvsfólka-økinum, sum bara sær út til at fara at versna við tí niðurbrótandi sparipolitikkinum, sum landsstýrið longu hevur sett í verk og ætlar at framlongja tey komandi árin.

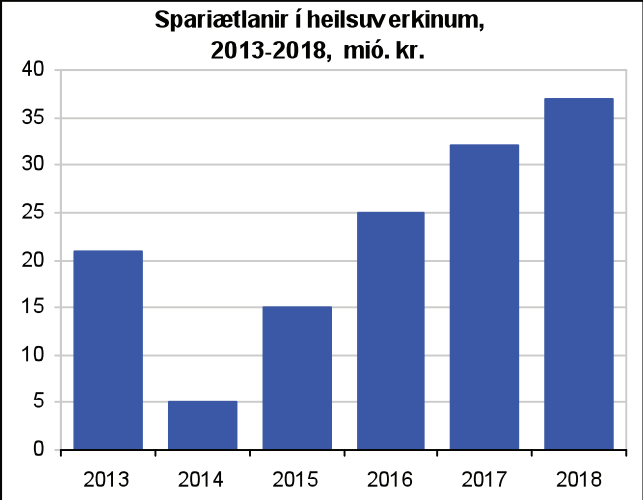
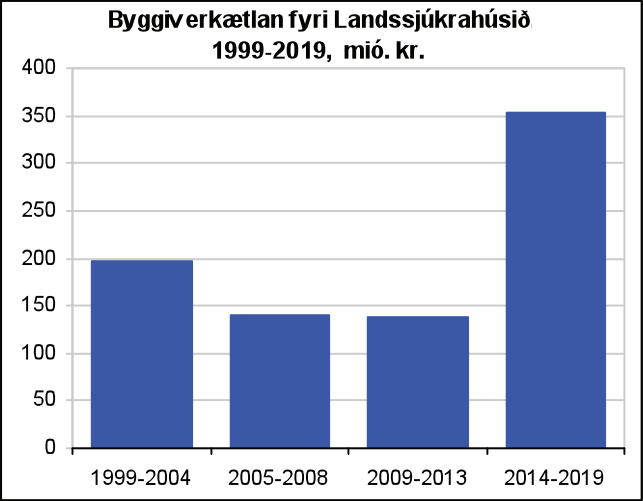
Lækna fakliga manningin

Sambært danska Heilsustýrinum eiga at vera um 60-62 serlæknar í Føroyum. Í dag er støðan hendan:

- 38 serlæknar eru í starvi
- 15 ósett stórv, røkt við konsulentum og partttíðarvikarum
- 8-10 manglandi stórv til serlæknaøki
- Manglandi serlæknar merkja eisini manglandi manning av tilhoyrandi sjúkrarøktarfrøðingum og øðrum fakfólki

Ómannað og undirmannað:

- Neurologi (heili og nervalg)

- Onkologi (krabbamein)
- Geriatrici (serligar eldrasjúkur)
- Lungnamedisin
- Gynækologi (graviditetur og kvinnusjúkur)
- Pediatrici (barnalæknar)
- Psykiatri og barnapsykiatri

Onnur manglandi stórv:

Til rehabilitering mangla fakfólk, umframt serlæknar í neurologi, reumatologi, geriatri, cardiologi og lungnamedisin:

- Neuropsykologur,
- Logopedur (talupedagogur)
- Ergoterapeutar, trýfalding av verandi manning

Viðbrekin støða

Í okkara sjúkrahúsverkið er heilsufakliga starvsfólkastøðan sera viðbrekin av tí, at manningin sum heild er sera fáment. Enn ótryggari verður tað, tá fleiri serlæknaøki eru so undirmannað og summi heilt ómannað. Tí liggur stór ábyrgd á politiska myndugleikanum, ikki bara at byggja flottar bygningar, men eisini at tryggja neyðugu manningina. Tí varð eisini í samband við álitid um Framtíðar Sjúkrahúsverk frá 2007 farið undir eina tilgongd at gera uppraðfestingar á hesum økinum. Men tað er alt støðgað upp, og heldur er gongdin nú tann øvugta.

Veksandi springar

Stór andsøgn er í politikkinum hjá

landsstýrinum. Man hækkar iløgu-játtanina til Landssjúkrahúsið fyri at kunna fullføra ta størstu byggiverkætlanina nakrantíð í Føroya søgu. Men samstundis leggur landsstýrið eina spariætlan fyri ta innihaldsliga virksemið í heilsuverkinum, sum ikki bara skal skera burtur allan dekning av árligum kostnaðarhækkingum, men beinleiðis minka um játtanina til raksturin.

Hetta gongur fram av figgjarlóg og játtanarkørmum, sum landsstýrissamgongan hjá Sambands-, Fólkaflaks-, Sjálvstýris- og Mið-flokkinum hava samtykt at vera galdandi fram til 2018.

Andsøgnin upp á spíssin

Síðstu viku sá eg eina lesara-viðmerking til tíðindagrein á Portalinum um víðkaðu verklagslógina fyri útbyggingina av Landssjúkrahúsinum, har tað verður sagt: “Ja, brúka 490 milliúnir til Landsjúkrahúsið og ikki kunna seta eina sjúkrasystur afturat í dialysuna har úti, so føroyingar kunnu koma heim til sítt heimland. Haldi tað er so langt úti.” Viðkomandi hevur rætt. Tað er líka so týðningarmikið, helst enn týðningarmiklari, at vilja halda neyðugu útreiðslurnar til starvsfólk og víðgerðir, sum at gera iløgur í fysiskar umstøður og útgerð.